

E-ISSN: 2147-1185

İNSAN VE TOPLUM BİLİMLERİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

JOURNAL OF THE HUMAN AND
SOCIAL SCIENCE RESEARCHES

itobiad

YIL- YEAR: 2025

Cilt-Volume : 14

Sayı- Issue : 1

Ocak – Şubat – Mart

January - February- March

İSTANBUL / TÜRKİYE

Since 2012 -14 th Years

İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi

Journal of the Human and Social Science Researches

itobiad

Cilt/Volume: 14 Sayı/ Issue: 1

Ocak-Şubat-Mart / January-February-March 2025

e-ISSN: 2147-1185

www.itobiad.com & https://dergipark.org.tr/en/pub/itobiad

Yayıncı / Publisher

Mustafa Süleyman ÖZCAN- publisher@itobiad.com

itobiadmuhasabe@gmail.com

 0000-0003-1091-6314

Eyüp-İstanbul

www.itobiad.com

Yazı İşleri Müdürü/Managing Editor

Assoc. Prof. Dr. Mustafa YİĞİTOĞLU itobiad@itobiad.com

mustafayigitoglu@ibu.edu.tr-www.mustafayigitoglu.com

 0000-0001-6308-1475

Bolu Abant İzzet Baysal University, Faculty of Theology,
Bolu-TURKIYE

Baş Editör/ Editor in Chief

Assoc. Prof. Dr. Mustafa YİĞİTOĞLU -

itobiad@itobiad.com , mustafayigitoglu@ibu.edu.tr

 0000-0001-6308-1475

Address: Bolu Abant İzzet Baysal University, Faculty of
Theology, Bolu-TURKIYE

Address: Bolu Abant İzzet Baysal University, Prof. Dr. Fuat
Sezgin Library, Scientific Publications and Journals
Coordinatorship / **Coordinator**

3rd Floor, Room 220

Golkoy, 4030, Bolu / TURKIYE

Editör Yardımcısı/Editorial Assistant

Prof. Dr. Serkan DİLEK- serkand1975@yandex.com,

 0000-0002-0393-4509

Kastamonu University, Economics and Administrative
Sciences Faculty, Bolu-TURKIYE

Editör Yardımcısı/Editorial Assistant

Assist. Prof. Dr. Eyüp AKBULUT-

eyupakbulut@ibu.edu.tr

 0000-0003-4314-8462

Bolu Abant İzzet Baysal University, Bolu- TURKIYE

Veri Girişi/Data Entry

Assist. Prof. Dr. Eyüp AKBULUT-

eyupakbulut@ibu.edu.tr

 0000-0003-4314-8462

Bolu Abant İzzet Baysal University, Bolu- TURKIYE

E-Yayın/Electronic Publication

28.03.2025

https://dergipark.org.tr/en/pub/itobiad

Yönetim Yer /Executive Office

Yesilpınar Mah. Ruzgarlı Sokak. No:8/10 Eyup
Sultan -İSTANBUL

publisher@itobiad.com ; itobiad@itobiad.com

www.itobiad.com

Dizinlenme Bilgileri / Abstracting And Indexing Services

[itobiad] Tubitak-Ulakbim **TR Dizin**, Ebsco (Sociology Source Ultimate) , Index Islamicus, **Modern Language Association (MLA)**, Education Full Text (**H. W. Wilson**) Database Coverage List, , IPSA, **CNKI**: China National Knowledge Infrastructure, **Erih Plus**, The Belt and Road Initiative Reference Source (Ebsco), **RILM Abstracts of Music Literature (EBSCO)**, EBSCO - SocINDEX For detailed information, please click here: https://dergipark.org.tr/en/pub/itobiad

Digital Platforms

ULRICH'S (Proquest), JGate, Academic Journal Database, Asos, SJournals, Academic Journals Database, Türk Eğitim İndeksi (TEİ), EuroPub, İlahiyat Atif Dizi (Davet), Sobiad **For detailed information, please click here:** https://dergipark.org.tr/en/pub/itobiad

Alan Editörleri/Section Editors

İktisadi İdari Bilimler Editörleri / Economic Administrative Sciences Editors

Prof. Dr. Serkan DİLEK- serkand1975@yandex.com,

 0000-0002-0393-4509

Kastamonu University, Economics and Administrative Sciences Faculty, Bolu-TURKIYE

Prof. Dr. Saim KAYADİBİ- saim.kayabidi@marmara.edu.tr

 0000-0002-4753-4216

Marmara University. Institute of Islamic Economics and Finance Faculty of Business Administration, Istanbul-TURKIYE

Prof. Dr. Ieva MEIDUTĖ-KAVALIAUSKIENĖ

ieva.meidute@gmail.com

 0000-0003-0435-7632

Vilnius Gediminas Technical University (Vilnius Tech)

LITHUANIA

Assist. Prof. Dr. Samet YÜCE- syuce@kastamonu.edu.tr

 0000-0002-9975-4739

Kastamonu University School of Foreign Languages, Kastamonu-TURKIYE

Prof. Dr. Norma Md SAAD -norma@iiium.edu.my

International Islamic University Malaysia, Kulliyah of Economics and Management Sciences

 0000-0002-2455-904X

Islamic Economy, Kuala Lumpur / Malasia

Assoc. Prof. Dr. Dzuljastri Abdul RAZAK

dzuljastri@iiium.edu.my

International Islamic University Malaysia, Kulliyah of Economics and Management Sciences

 0000-0002-2455-904X

Islamic Economy, Kuala Lumpur / Malasia

Dr. Khoirul UMAM- khoirulumam@unida.gontor.ac.id

University Darussalam Gontor (unida),

 0000-0002-5530-8884

Indonesia

Doç. Dr. Ihor HURAK- ihorhurak@gmail.com

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk- UKRAINE

 0000-0003-1739-2509

Dr. Oğuz ÖZCAN- oguz_ozcan@yahoo.com

Teknopark İstanbul

 0000-0003-4031-615X

Eğitim Editörleri / Education Editors

Assoc. Prof. Dr. Cennet GÖLOĞLU DEMİR –

gologlu.cennet@gmail.com, Balıkesir- TURKIYE

 0000-0002-8770-6107

Bandırma Onyedi Eylül University

Assoc. Prof. Dr. Siti Zubaidah ISMAIL- szubaida@um.edu.my

University of Malaya- Malaysia

 0000-0003-3381-4943

Felsefe ve Dini Araştırmalar Editörleri / Philosophy and Religious Studies Editors

Prof. Dr. Erhan TECİM – erhantecim@gmail.com

 0000-0001-6578-5150

Selçuk University, Sociology, Konya- TURKIYE

Assist. Prof. Dr. Merve YİĞİTOĞLU

merve.yigitoglu@ibu.edu.tr

 0009-0006-7833-7131

Bolu Abant İzzet Baysal University Theology Faculty- Bolu-TURKIYE

Assoc. Prof. Dr. Ali YILDIRIM – oklubali@hotmail.com

 0000-0003-1687-993X

Tokat Gaziosmanpaşa University, Faculty of Theology, Tokat-TURKEY

Assoc. Prof. Dr. Şükrü MADEN –

sukrumaden@karabuk.edu.tr

 0000-0002-7165-6299

Karabuk University, Faculty of Theology, Karabuk- TURKIYE

Nelofar ARA- nelofarara2017@gmail.com

 0000-0003-1366-1505

Lovely Professional University, Pencap-INDIA

Dr. Mohamed Amine Hocini- mhocini@qu.edu.qa

 0000-0002-7822-7622

Qatar University-Qatar

Tarih Kültür Sanat Editörleri / History, Culture and Arts Editors

Prof. Dr. Gülçin YAHYA KAÇAR-gulcin.yahya@hbv.edu.tr>

 0000-0001-6056-2564

Ankara Hacı Bayram Veli University State Conservatory of Turkish Music Instrument Education Department

Ankara-TURKIYE

Doç. Dr. Aşkın ÇELİK- a_celik36@hotmail.com

 0000-0003-4056-0371

Manisa Celal Bayar University, Faculty of Education, Manisa-TURKIYE

Assist. Prof. Dr. Mahmut Sami KANBAŞ-

sami.kanbas@marmara.edu.tr

 0000-0001-6970-3669

Marmara University, Faculty of Theology, İstanbul- TURKIYE

Assoc. Prof. Dr. Badri ZUBIR - badri@iium.edu.my

International Islamic University Malaysia, Kulliyah of Economics and Management Sciences

 0000-0003-3301-9448

İngilizce Dil Editörü / English Language Editor

Prof. Dr. Saim KAYADİBİ- saim.kayabidi@marmara.edu.tr

 0000-0002-4753-4216

Marmara University, Institute of Islamic Economics And Finance Faculty of Business Administration, İstanbul-TURKIYE

Assoc. Prof. Dr. Fatma DEMİRAY AKBULUT-

demiray_f@ibu.edu.tr

 0000-0003-0689-8483

Bolu Abant İzzet Baysal University, School of Foreign Languages, Bolu- TURKIYE

Assist. Prof. Dr. Samet YÜCE- syuce@kastamonu.edu.tr

 0000-0002-9975-4739

Kastamonu University School of Foreign Languages, Kastamonu-TURKIYE

Fransızca Dil Editörü / French Language Editor

Assist Prof. Dr. Zeynep BÜYÜKSARAC-

zeynepbuyuksarac@ibu.edu.tr

 0000-0001-7683-0965

Bolu Abant İzzet Baysal University, School of Foreign Languages, Bolu- TURKIYE

Rusça Dil Editörü / Russian Language Editor

Dr. Gulzira ZHAXYGULOVA- gulzirazhaxy@gmail.com

 0000-0002-3797-6803

Kazakhstan

Almanca Dil Editörü / German Language Editor

Assist Prof. Dr. Muhammet Ali CAN

muhammetalican@gmail.com

 0000-0001-8781-0812

Çanakkale Onsekiz Mart University, Theology Faculty, Çanakkale- TURKIYE

Mizanpaj Editörü/ Layout Editor

Assist. Prof. Dr. Eyüp AKBULUT-

eyupakbulut@ibu.edu.tr

 0000-0003-4314-8462

Bolu Abant İzzet Baysal University, Bolu- TURKIYE

Yayın Kurulu / Editorial Board

Prof. Dr. Serkan DİLEK- serkand1975@yandex.com,

 0000-0002-0393-4509

Kastamonu University, Economics and Administrative Sciences
Faculty, Bolu-TURKIYE

Prof. Dr. Saim KAYADİBİ- saim.kayabidi@marmara.edu.tr

 0000-0002-4753-4216

Marmara University. Institute of Islamic Economics and
Finance Faculty of Business Administration, Istanbul-
TURKIYE

Assoc. Prof. Dr. Şükrü MADEN –

sukrumaden@karabuk.edu.tr

 0000-0002-7165-6299

Karabuk University, Faculty of Theology, Karabuk- TURKIYE

Doç. Dr. Ihor HURAK- ihorhurak@gmail.com

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-
Frankivsk- UKRAINE

 0000-0003-1739-2509

Prof. Dr. Esmail ABOUNOORİ-

esmaiel.abounoori@semnan.ac.ir

 0000-0003-4168-7163

Semran University-IRAN

Assist. Prof. Dr. Muhammad Manzoor MALİK–

philomalik@gmail.com

 0000-0003-4168-7163

Assumption University-Thailand

Assoc. Prof. Dr. Badri ZUBİR- badri@iiium.edu.my

International Islamic University Malaysia, Kulliyah of
Economics and Management Sciences

 0000-0003-3301-9448

Prof. Dr. Ieva MEIDUTĖ-KAVALIAUSKIENĖ

ieva.meidute@gmail.com

 0000-0003-0435-7632

Vilnius Gediminas Technical University (Vilnius Tech)

LITHUANIA

Assist. Prof. Dr. Merve YİĞİTOĞLU-

merve.yigitoglu@ibu.edu.tr

 0009-0006-7833-7131

Bolu Abant İzzet Baysal University Theology Faculty- Bolu-
TURKIYE

Assoc. Prof. Dr. Ali YILDIRIM – oklubali@hotmail.com

 0000-0003-1687-993X

Tokat Gaziosmanpasa University, Faculty of Theology, Tokat-
TURKEY

Assoc. Prof. Dr. Cennet GÖLOĞLU DEMİR –

gologlu.cennet@gmail.com, Balıkesir- TURKIYE

 0000-0002-8770-6107

Bandırma Onyediy Eylöl University

Prof. Dr. Erhan TECİM – erhantecim@gmail.com

 0000-0001-6578-5150

Selcuk University, Sociology Konya-TURKEY

Prof. Dr. Norma Md SAAD -norma@iiium.edu.my

International Islamic University Malaysia, Kulliyah of
Economics and Management Sciences

 0000-0002-2455-904X

Islamic Economy

Kuala Lumpur / Malasia

İndeks Editörü & Index Editor

Assoc. Prof. Dr. Mustafa YİĞİTOĞLU

mustafayigitoglu@ibu.edu.tr

 0000-0001-6308-1475

Bolu Abant İzzet Baysal University, Faculty of Theology,
Bolu-TURKIYE

Hakem Kurulu / Referee Board

İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi [itobiad], en az iki hakemin görev aldığı çift taraflı kör hakemlik sistemi kullanmaktadır. Hakem isimleri gizli tutulmakta ve yayımlanmamaktadır. / **Bu konuda genel bilgi için** www.itobiad.com **Journal of the Human and Social Science Researches [itobiad]** uses double-blind review fulfilled by at least two reviewers. Referee names are kept strictly confidential. **For detailed information, please click here:** <https://dergipark.org.tr/en/pub/itobiad>

Telif Hakları/Copyrights

Dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakları yazarlara aittir ve çalışmaları [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC 4.0) kapsamında lisanslanmıştır.

Authors own the copyright to their work published in the journal and their work is licensed under [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC 4.0)

İçindekiler/Contents

i/x | Jenerik/Generic

Araştırma Makaleleri/ Research Articles

- 1/19 | Hakan Çora & Elnur Hasan Mikail & Ali Nazmi Çora
The History and Culture of Bukharan Jews in Uzbekistan
Özbekistan'daki Buharalı Yahudilerin Tarihi ve Kültürü
- 20/33 | Gün Pakyürek
From Antiquity to Artificial Intelligence: Mind and Cognition Studies from the Perspective of Psychology
Antik Çağdan Yapay Zekaya Psikoloji Perspektifinden Zihin ve Biliş Araştırmaları
- 34/51 | Ayfer Erdoğan Şafak
Unravelling the Roots of State Failure: Syria, Libya and Yemen
Devletin Çöküşünün Temel Nedenleri: Suriye, Libya ve Yemen Örnekleri
- 52/70 | Özge Erduran Tekin
Hope as a Mediator between Adverse Childhood Experiences and Mental Well-Being in University Students
Üniversite Öğrencilerinde Olumsuz Çocukluk Deneyimleri ile Mental İyi Oluş Arasında Bir Aracı Olarak Umut
- 71/91 | Burcu Gezer Şen
Çocuğun Sosyalleşmesinde Oyunun Rolü
The Role of Play in the Socialization of Children
- 92/118 | Neşe Yıldız
Türkiye'deki İşçi ve Kamu Görevlileri Konfederasyonlarının Kadın Çalışmalarının Kıyaslamalı Analizi
Comparative Analysis of Women's Work in Confederations of Labour and Public Servants in Türkiye

119/137	Hazal Swearinger Amerika Birleşik Devletleri'nde Hayatın Son Ayında Yaşam Kalitesini Belirleyici Faktörlerin Analizi Factors Associated with Quality of Life at the Last Month of Life in the United States
138/162	Ayhan Nuri Yılmaz & Ümit Ömer Kılıç TİKA'nın Küresel Çapta Yürüttüğü Kamu Diplomasisi Faaliyetleri TIKA's Public Diplomacy Activities on a Global Scale
163/189	Dilek Usanmaz & Yusuf Ünsal & Hayri Tanrıverdi Türkiye de Ekonomik Küreselleşme ve Doğrudan Yabancı Yatırımların Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkilerinin Analizi Analysis of the Effects of Economic Globalization and Foreign Direct Investment on Economic Growth in Turkey
190/210	Onur Demirel Türkiye'de Perakende Süt Fiyatını Etkileyen Faktörlerin ARDL Yaklaşımı ile Belirlenmesi Determining the Factors Affecting Retail Milk Prices in Türkiye Using ARDL Approach
211/242	Tuğçe Gündüz Psikolojide İnsandışılaştırma Kavramsallaştırmalarının Tarihsel Gelişimi ve Kavramın Lisansüstü Psikoloji Tezlerindeki Türkçe Kullanımlarına Dair Bir Gözden Geçirme Historical Development of Dehumanization Conceptualizations in Psychology and a Review of Turkish Translation of the Concept in Postgraduate Psychology Theses
243/261	Yahya Sönmez BIST Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları Endeksinde Faaliyet Gösteren Şirketlerin Nakit Düzeylerinin Kıyaslanması Comparison of Cash Levels of Companies Operating in BIST Real Estate Investment Trusts Index
262/282	Emre Şen & Güler Arık Karadeniz Yayla Göçünün İzlerini Karadenizli Ressamların Eserlerinde Aramak Searching for the Traces of the Blacksea Region Highland Migration in the Works of Blacksea Painters

- 283/302 | Muhammed Sıddık
Dördüncü Yüzyılda İtikadî Meselelere Dair Hadis Eserleri: İbn Huzeyme ve Dârekutnî'nin Eserleri Bağlamında Kelâmî ve Metodolojik Bir İnceleme
Hadith Works on Theological Issues in the 4th Century AH: An Epistemological and Methodological Study in the Context of the Works of Ibn Khuzaymah and al-Daraqutni
- 303/318 | Adem Ruhan Sönmez
İslami Finansal Kuruluşlar Alanyazının Bibliyometrik Analizi
Bibliometric Analysis of Islamic Financial Institutions Literature
- 319/336 | Kürşad Gölgei
Yapay Zekâ ile Reklam Tasarımı: Reklamcılara Yönelik Bir Araştırma
Advertising Design with Artificial Intelligence: A Research on Advertisers in Kayseri Province
- 337/361 | Burçe Kaplanlıođlu & Ceren Güneröz
Müzelerde Nesne ve Anlam İlişkisi: Geştalt Perspektifinden Algısal Deneyimler
The Relationship between Objects and Meaning in Museums: Perceptual Experiences from a Gestalt Perspective
- 362/378 | Oğuz Han Öztay
Siyasal İletişim Aktörlerinden Biri Olarak Liderlik ve Seçmenlerin Liderlere Yönelik Tercihleri
Leadership as a Political Communication Actor and Voters' Preferences for Leaders
- 379/396 | Gökhan Baral
Muhasebe Alanında Şirket Birleşmeleri Konusundaki Lisansüstü Tezlerin Literatür İncelemesi (2007-2023)
Literature Review of Graduate Theses on Company Mergers in Accounting (2007-2023)
- 397/414 | H. Beril Ramazanođlu & Eyyüb Ensari Cicerali
Kırılğan Narsisizm ile Kaçınğan Bağlanma Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
Examination of the Relationship Between Vulnerable Narcissism and Avoidant Attachment

- 415/435 | Ferhat Onur Ağaoğlu & Murat Baş & Sinan Tarsuslu
Hemşirelerin Adalet Algısı ile Örgüte Güveni Arasındaki İlişkide Örgütsel Vatandaşlığın Aracılık Rolü
The Mediating Role of Organisational Citizenship in the Relationship Between Nurses' Perception of Justice and Trust in Organisation
- 436/458 | Ali Özcan
Motivasyonun Örgütsel Bağlılık Üzerindeki Etkisinde Sorumlu Liderliğin Aracılık Rolü: Tıp Merkezleri Örneği
The Mediating Role of Responsible Leadership in the Effect of Motivation on Organizational Commitment: Example of Medical Centers
- 459/480 | Yeter Avşar
Sünger Kentlere Geçiş: Türkiye'de Kentsel Su Sorununun ve Yönetiminin Çözümüne Yönelik Zorluklar ve Fırsatlar
Transition to Sponge Cities: Challenges and Opportunities for Solving Urban Water Issues and Management in Türkiye
- 481/501 | Buse Kızılırmak Çekinmez
Doğadan İlham Alan Baskıresim Sanatçıları
Printmaking Artists Inspired by Nature
- 502/520 | Mahmut Askeri Küçükçaya
Urfalı Şair Abdî'nin Divançesinde Dinî ve Tasavvufî Muhteva
Religious and Sufi Content in the Divançe of Poet Abdî From Urfa
- 521/539 | Ahmet Üçağaç
İngiliz Hâkimiyeti ile Amerikan Nüfuzu Arasındaki Dönemde Körfez'deki Bölgesel Güvenlik Kompleksinin Analizi (1971-2003)
Analysis of Regional Security Complex in the Gulf in the Period between British Dominance and American Influence (1971-2003)
- 540/557 | Esin Kendir & Harun Yakışık
Yenilenebilir Enerji Yatırımlarının Ekolojik Ayak İzine Etkisi: BRICS-T Ülkeleri Örneği
The Impact of Renewable Energy Investments on Ecological Footprint: New Evidence From BRICS-T Region

558/578

Hatice Yeşilbekmez & Nuran Döner

Hız. Musâ- Hızır (A.S) Kıssası Çerçevesinde İsmail Hakkı Bursevî'nin Ruhul-Beyan'ında Mürit-Mürşit İlişkisi ve Günümüz Eğitime Yansıması

The Relationship Between the Disciple and The Spiritual Guide in the Story of Prophet Musâ and Khidr, As Interpreted By İsmail Haqqı Bursevî in His Ruhul Bayan, And Its Reflections on Contemporary Education

579/602

Harun Aydın

Erken Cumhuriyet Döneminde Kumar ve Toplum

Gambling and Society in the Early Republican Period